

על ספרים

הגם

מאת פרל. ס. בוק. תרגם מאנגלית א. ראוכני הוצאת "מצפה" תרצ"ד

שוב ניתן לנו ספר טוב, פרי עטת של המספרת האנגלית פרלס. בוק, שספרה זה, "הארמה הטובת" — מחיי האכזריות בסיני — תורגם אשתקד לעברית (ע"י מ. נינצבורג, הוצאת "מצפה"). כמו בספר ההוא, כן גם ב"אם" — הרקע הוא חיי סין. אלא שכאן עמדת המספרת על דרך התאור המרוכז מסביב לאם-האשה.

האם, כחיי המשפחה, סבלותיה, מש"אות נפשה, ומסירותה, ולאחרונה — אכזבותיה, קצת הענום, ככלות ימי עמלה, — כל אלה מוצגים לפנינו בספר בכל כך פשטות, וחירות-בטוי, באין הפרות.

לא ספר תעמולה על גורלת של אשה, אלא ספר אנושי חזק בתאורו האמי המלא. ספר שיש בו מן הספלי מתוך שהוא נעוץ במציאות.

על רקע חיי האכזר הסיני — עולים לעינינו חייה של האם עפרת הבית, כצל שכולו מחסה, אהבת ונאמנות ובעיקר סבל — סבל עד בלי די.

כרגש חזק לועזועים האמהיים נמתח גורל חייה של הבת העורת במשפחה: עורון אטי, נשואין חדלי מעם ומות ללא-משה, המחריד באלם (אל"ף צרר יה) האוסף אותו, ספוסו הנברים: האב העמל, הקם יום אחד ומתקומם נגד גורלו של איש-ארמה נושא בעול.

ונעלם אל הכרד; תבן האחד הממך שיד בדרך המסורת של חיי-אכזר קשים והבן השני, הפורץ כאביו את הגרד ונספח אל חבורת קומוניסטים ועלה לגדרום; וספוסו הנשים: החמות הזק-נה, הכלה, אשת הבן, ונשי הכפר המשי משות כמסגרת לתמונת, שמרכוז היא האשה העוזבת, האם המתלכטת באק"רית מדה.

תוך כדי תאור עולים כל מנהגי הבית והרחוב הסיני והם משלימים את התמונה.

נמל התמא היחיד, חמא-תאות בת רגע שעלה לה לאשה כגורל חייה אתרי בנידת בעלה בה, מואר ברות פרימיטיבי של אמונה בכפרת-עין ומדת דין. אלא שגם בחיי האכזבה פורצים דנעי נמול מעמיים; ולבסוף על קבר הבן נשמעת לח לראשונה בשורת נח"מח של הולדת הנכד (הבן הראשון במשפחה העפרה), ההמשך לקו המשפחה המוסיף והולך:

האם הוקנה הקריבה אליה את התינוק ובלי שים לב אל הסהל הממלא את החדר, צעקה כסול דם, צעוק וצי חוק, ועוד עיניה נפוחות מבכי: — הביטי, שארתי, האמנם אני מל את חמאים כאשר חשבת, שארתי, הביטי וראי את נכדי!!"